

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

TELEFON: 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-82

ELŐFIZETESI ARAK:

Égész évre 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy órára 110

XI évfolyam * 42. szá

1928 február 21 Kedd

* 5688 Söbat 30 *

UJ KELET

Dr. Ramasetter Róbert
II. 8. Budapest

ZS. ILLUSZTRÁCIÓS NAPILAP

Két hónapon belül összehívják az országos zsidó kongresszust, amelyen megalakul az egységes zsidó párt

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottságának ülése

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tud.) Vasárnap délelőtt feltizenegy órakor nyílt meg a Kereskedelmi és Iparkamara tanácstermében az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Nagyintézőbizottságának gyűlése, amely a tárgyszorozalon szereplő pontok és a hozott határozatok révén kimagasló eseménye volt Erdély zsidó közéletének. Az ülés fontosságát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a Nagyintézőbizottság majd valamennyi vidéki tagja megjelent. A nagyromániai Legfőbb Cionista Tanács két taggal képviseltette magát, dr. A. Mibashan és prof. Julian Silberbusch személyében. Adolf Bernhardt a Consiliul Superior elnöke, hosszabb levélben mentette ki távollmaradását.

A gyűlést Rotbarth Jakab (Temesvár) a Szövetség társelnöke nyitotta meg, aki meleg szavakkal üdvözölte a jelenlévőket és igaz örömeinek adott kifejezést, hogy a Nagyintézőbizottság tagjai ilyen nagy számban jelentek meg, amit a szervezői irányítói hűség és áldozatkészség jelenek tekint.

Az elnöki expozé
Ezután dr. Fischer József, a Szövetség elnöke, tartotta meg nagyszabású expo-

zóját.
— A legutóbbi nagyintézőbizottsági ülés óta — mondotta Fischer — zajlott le Bázalban a tizenötödik cionista világkongresszus, amely nemcsak a cionisták számára jelentett kimagasló eseményt, de közelről érintett minden zsidót és minden kultürembert Palesztina felépítésének munkája és tempója az egész világ zsidóságának létkérdése. A mozgalom és az ország nagy krízisen ment keresztül, amelynek nehezen azonban már túl vagyunk. Kétségtelen viszont, hogy ma sokkal több a tennivaló, mint azelőtt volt. Meggyőződünk, hogy mozgalmunk és az épülő ország életképes, de ebből parancsolólag következik az is, hogy nem lehet ezt a történelmi folyamatot tétlenül nézni, vagy csak félergiával segíteni. Hanem szolgálatában az össz zsidóságnak kell összefognia. A bási kongresszus zokátlanul nyílt és őszinte hangja és az a körülmény, hogy fájó kérdéseit nem tagargatta, reánk is azt a kötelezettséget rója, hogy helyzetünket minden szépitgetés nélkül tárjuk fel. Ha mulasztás történt, nyíltan be kell vallanunk, mert van erőnk hozzá, hogy szervezetünket és a Palesztina-munkát regeneráljuk.

Az erdélyi rombolások

— Amióta a Nagyintézőbizottság utolsó ülését tartotta — folytatta az elnök — Erdély zsidóságát nagy megrázkódtatás érte. Erdély szívében felelőtlen elemek vandál pusztítást vittek véghez zsidó emberek vagyonában, iskoláinkban és szent helyeinkben. Végtelen embereket támadtak meg, mindenütt sötét gyász, jóvátehetetlen kárt és bánatot hagyva maguk után. Ama súlyos napokban a Szövetség felemelte tiltakozó szavát, amelyhez a többi zsidó szervezetek is csatlakoztak. A világ megértette, hogy a megálázlatás és kiszolgáltatottság eme végetes napjaiban egységesek vagyunk.

— Ma főleg két dolog érdekel bennünket: az anyagi és erkölcsi károk jóvátevéle. A rombolások után a kormányhatóságok erőlyes erkölcsi és anyagi elégtételt ígérték. Az események után a felelős tényezők részéről bizonyos jóindulat mutatkozott ugyan, de kielégítő és megnyugtató megoldás nincsen. Félintézkedésekkel nem érhetjük be.

Nekünk elsősorban erkölcsi elégtétel kell.

Távol áll tőlem, hogy a hadbírótság ténykedését kritizáljam, de a bíróság nem ítélkezhetik azok fölött, akiket nem állítottak eléje, márpedig

a kormány az igazi bűnösöket nem ültette a vádlottak padjára.

Mindössze néhány félrevezetett fiatallembert ért utól az igazságszolgáltatás büntető keze, de az igazi bűnösöket, akik a befolyásra engedékeny ifjúságot évek

óta rendszeresen méltelyezik, szabadon hagyták. Addig, amíg katedrákon, szószéken, sajtóban és tankönyvekben a zsidóságot mint népet, becsületünket, vallásunkat és templomainkat szabadon lehet gyalázni és ellenük a legféltelenebbül szítani, addig teljesen céltalannak látszik minden utólagos intézkedés.

— Mai összjevetelünkön is hangoztatnunk kell, hogy

távolról sem elégítenek ki azok az intézkedések, amelyeket a kormány tett.

Követeljük a valódi bűnösök kézrekerítését és megbüntetését, szünjenek meg az antiszemita tanítások tanintézetekben és sajtóban, mert mindaddig, amíg errenzve erőlyes és végleges intézkedések nem tétetnek, nincs meg a biztonságunk, hogy a szomorú események még súlyosabb kihatásokkal meg nem ismétlődnek. Mi a román diákság felé csak mély sajnálattal tekintünk, hogy fogékony lelkükkel ilyen ferde utra vezeték, de távol áll tőlünk a bosszu érzete. Mindeddig komoly intézkedés a károk megtérítésére nem történt. Az első pillanathban a romok eltakarítására ideiglenes segílyt nyújtottak, de az újjáépítéshez szükséges kárterítés még

Select Petrovici Svetislav Orlov-ban

mindig késik. Ugyanigy a magánvagyonot ért károsítások helyreállítását sem kezdték meg.

Ha a kormány így fogja kezelni ügyünket továbbra is, akkor kénytelenek leszünk panaszaikkal és sérelmeinkkel az ország legfelsőbb alkotmányos fórumához fordulni orvoslásért.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki expo-

A legfelsőbb tanács üdvözlölete

— Sok éven át — mondotta — fáradoztunk, amíg sikerült az országgrészi szervezetek legfelsőbb fórumát megteremteni. 1927 áprilisában vált valóra a Legfelsőbb Tanács megalakulása, melynek vezetésére öt hívták meg. Most eljöttek az erdélyi cionisták tanácskozáására, mert velük együtt akarnak dolgozni a közös felelősség tudatában. Kéri, hogy a Legfelsőbb Tanácsot ne hagyják magára nehéz munkájában, hanem hassanak oda, hogy ez a szerv Románia ősz-zsidóságának lelki és szervezeti egybefoglalója legyen. Majd a cionista tevékenység és a belpolitikában való részvétel közötti vi-

A szervezet újjáépítése

Ezután dr. Pollák Sándor tartotta meg a szervezeti kérdésekről jól átgondolt referátumát. Visszapillantást vet a Zsidó Nemzeti Szövetség tízeves fejlődésére, amely idő alatt sikerült a zsidó lakosság széles rétegeit meghódítani a cionista gondolat számára. Ezáltal meg lett teremve a bázis, az országépítő intézmények: a Keren Kajemet és a Keren Hajjesszód számára. Míg azonban az alapok munkája ilyenformán biztosítva van, magának a Szövetségnek keretei kiépítésre és megszilárdításra várnak. Ma tehát a feladat az, hogy megtaláljuk azokat az eszközöket, amelyek segítségével az erőteljes cionista szervezetet felépíthetjük és konszolidálhatjuk.

Foglalkozik azzal a körirattal, amelyet a szatmári helyicsoport küldött szét hónappal ezelőtt s amely bizonyos praktikus javaslatokat tartalmaz az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség reorganizációjára vonatkozólag. E javaslatok főleg három kérdés körül csucosodnak ki:

- 1. A Szövetség belpolitikai és cionista tevékenységének szétválásása.
2. Az így kettősított szervezet cionista központjának és az országépítő alapok irodáinak Temesvárra való áthelyezése, míg a belpolitikai szervezet központja továbbra is Kolozsváron marad.
3. A cionista szervezet és az országépítő alapok irodáinak egységes vezetése.
Ami az első pontot illeti, a gondolat

zé után Rotbarth Jakab üdvözli a Consiliul Superior részéről a jelentet dr. A. Mibashan főtitikárt és prof. Julian Silberbusch igazgatót, akiknek jelenlétét és a gyűlésen való közreműködésétől a tanácskozássokra üdvös halást var.

Ezután prof. Silberbusch emelkedik szólásra. Üdvözli a gyűlést és tolmácsolja Bernhardt Adolf elnök jókívánságait valamint a bukoyinai országos szervezet üdvözlöletét.

szonyról beszélt. Vigyázni kell, nehogy utóbbi tevékenység akadályozza és legyűrje a cionista mozgalomban való részvételünket s intő példát állítja oda a lengyelországi helyzetet, ahol a zsidóság nagy eredményt ért el belpolitikai téren, viszont ezáltal a cionista munka hanyatlott. Megérti, hogy a nemzeti zsidóság vezetői nem maradhatnak tétlenül az országos zsidó népi problémákkal szemben. Am a sorrend a fontos. Nem a belpolitikán keresztül vezet az ut a cionismushoz, hanem ellenkezőleg, az igazi cionista szellem adja meg az alapját az egészséges zsidó belpolitikának.

maga helyes és a Szövetség ebben az irányban már állást is foglalt a legutóbbi nagyváradi konferencián, amelyen kimondatott a belpolitikai és a cionista szervezettel való együttműködés. Am mindaddig, míg az országos belpolitikai szervezet meg nem alakul, ez a szétválás nem történhetik meg. A mai nagyintézőbizottsági ülés napirendjének egyik fontos pontját épen ezen kérdés megtárgyalása képezte.

A cionista központ Temesvárra való áthelyezése elsősorban attól függ, vajjon a temesvári cionisták hajlandók-e ezt vállalni. Ezideig a temesváriak részéről a leghatározottabb elutasítással találkozunk. A legközelebbi konferencián, amelynek székhelye Temesváron lesz, véglegesen eldöntésre kerül ez a kérdés.

Ami a cionista szervezet és az Alapok egységes vezetését illeti, ez a kérdés csakis az Alapok jeruzsálemi központjaival való egyetértésben a legközelebbi konferencián oldható meg. Ez a probléma különben is nagy megfontolást igényel, mert kérdéses, vajjon a három intézmény egyesítése nem fog-e sokkal nagyobb károkat okozni az egyes Alapoknak, mint

Select Petrovici Svetislav Orlov-ban

amennyit az adminisztrációs költségek redukálása folytán előállott megtakarítás jelentene.

A szatmári javaslatnak ama pontját, amely egy cionista hetilap megindítását kívánja, a kisintézőbizottság különösen részletes és mielőtt annak anyagi és technikai feltételei adva lesznek, igyekezni fog azt életre hívni.

Dr. Pollák referátumának kiegészítésében Weinberger Nándor főtájkár be-terjeszti a Kisintézőbizottság szervezeti javaslatát.

A Legfelsőbb Tanács eddigi munkája

Dr. A. Mibashan beszámol azokról az eredményekről, amelyeket a Consiliul Superior hathónapi működése alatt már eddig is elért. A Consiliul Superior intervenciójára a kormány utasította a jeruzsálemi konzulátust, hogy palesztinai állampolgárok részére a cionista Ekektive ajánlására, minden további eljárás mellőzésével vízumot adjanak. Eddig ugyanis a jeruzsálemi román konzulátus az erre irányuló kéréseket megtagadta.

A Consiliul Superior kérésére a belügyminisztérium rendeletileg utasította az összes politikai és rendőri hatóságokat, hogy

a cionista szervezetek tevékenységét ne akadályozzák és gyűléseik és rendezvényeik iránti kérésüket minden esetben teljesítsék.

Ugyancsak sikerült a hadügyminisztériumtól egy, a katonai hatóságoknak szóló rendeletet kieszközölni, amelynek értelmében a hadizónákban a katonai hatóságok ugyancsak kötelesek a cionista tevékenység mozgási szabadságát biztosítani.

A Consiliul Superior közbenjárására a belügyminiszter utasította a hatóságokat, hogy a külföldi cionista lapokat, mint a „Jüdische Rundschau“, a „Zsidó Szemlé“ és a „Rasswjet“-et akadálytalanul engedjék be az ország területére.

Weizmann professzor sikeres romániai látogatását szintén a Consiliul Superior

készítette elő és a látogatás kapcsán sikerült több kiváló államférfinak és politikusnak a cionizmus melletti szimpátia nyilatkozatait megszerezni.

E rövid beszámolóból is megállapítható, hogy a cionista szervezetek Legfelsőbb Tanácsa az elmúlt rövid idő alatt is jelentékenyen hozzájárult a cionista munka kiépítéséhez.

Ezután Sielberbusch professzor emelkedik szóásra és részletes programot ad a Consiliul Superior jövő munkatervéről, amely felöleli a cionista mozgalom minden ágát, kiterjedve az ifjúsági szervezetek, a Tarbut és a sajtópropaganda egységes és szervez kiépítésére és mindazokra a kérdésekre, amelyek eddig az egyes országok szervezeteinek különállása miatt eredménytelen megoldhatók nem voltak. Ehez a munkatervhez és a kitűzött célok megvalósításához kéri az erdélyi szervezet hozzájárulását és támogatását.

A nagy tetszéssel fogadott referátumok után rátér a Nagytézőbizottság és a Palesztina-alapok jelentésére.

A Keren Kajemet

A Keren Kajemet iroda jelentését dr. Krémer Ármán, az erdélyi iroda vezetője, terjeszti elő. Referátumát két részre osztja. Az egyikben rámutat az elmúlt év bevételeinek hanyatlására és taglalja azokat az okokat, amelyek ezt előidézték, a másik részben jelentést tesz azokról az intézkedésekről, amelyeket az erdélyi iroda a jeruzsálemi központtal egyetértésben már eddig is megtett a Keren Kajemet bevételeinek fokozására. Megemlíti, hogy a jeruzsálemi központ kiküldöttjének, Pollák Adolfnak közbenjártával az utóbbi hetekben majdnem minden nagyobb erdélyi várost meglátogattak a Keren Kajemet kiküldöttjei és mindenütt újjászervezték és megerősítették azokat az organizációkat, amelyeknek segítségével a Keren Kajemet munkát intenzíven le tudják folytatni.

Referátumának kapcsán be-terjeszti a Keren Kajemet munka fokozását célzó határozati javaslatokat.

Dr. Hamburg referátuma a Keren Hajjeszodról

A Keren Hajjeszód erdélyi kuratóriumának jelentését dr. Hamburg József terjeszti be. Szakit — ugymond — a sablonos referátumokkal, nem akarja a Nagytézőbizottságot számadatokkal és a múlt eseményeinek felsorolásával fárasztani, helyesebbnek véli, ha konkrétan megjelöli azokat az utakat, amelyek a Keren Hajjeszód szervezetének kiépítése érdekében haladnunk kell és kijelöli azt a munkát, amelyet minden cionistának a jövőben el kell végeznie. Dr. Hamburg mélyen szántó gondolatokkal telt, művészi felépítésű előadásában bemutatja az összefüggést a most már enyhülő palesztinai krízis és a Keren Hajjeszód tevékenysége között és a Keren Hajjeszód egy aranykulcsot hasonlít, amelynek segítségével Palesztinának bezárt kapuit a bevándorolni akarók lömegei előtt ki lehet nyitni. Palesztina kapui — ugymond — ma be vannak zárva, sőt ami ennél súlyosabb, el vannak torlaszoltak eltávolítani, csak a Keren Hajjeszód segítségével lehet.

A Keren Hajjeszód az egyedüli instrumentum, amely ma az ország újjáépítésére rendelkezésünkre áll,

Az általános vita

A mély hatást keltő referátum után elnök az elhangzott referátumok fölött megnyitja az általános vitát.

A vita első szónoka dr. Deutsch Mór (Lugos), aki azt javasolja, hogy a szervezet pénzügyeinek szanálása végett az egész propaganda egységes vezetés alá helyezessék, még pedig olyanformán, hogy az általános cionista propagandát szervező munkát is az Alapok irodái vé-

gezzék el. Ezáltal maga a cionista szervezet tehermentesül az adminisztrációs költségektől.

Vermes Ernő (Temesvár) szintén a propaganda egységesítése mellett foglal állást.

Dr. Engelberg Dezső az előbbi felszólalókkal szemben, okvetlenül fentartandónak véli az adminisztráció eddigi kereteit, mert véleménye szerint, nem leépíteni kell, hanem fokozni a propaganda instrumentumokat.

Fischer Lipót annak hangsúlyozása mellett, hogy az Alapok jeruzsálemi központjai a leghatározottabban ellenzik az irodák egységesítését, az amerikai pél-

dára utal, ahol ez az egyesítés káros következményekkel járt.

Feuerstein Kálmán azt javasolja, hogy a szervezet központja maradjon Kolozsváron, ellenben a Keren Kajemet irodát helyezték át Nagyváradra, míg a Keren Hajjeszód irodáját Temesvárra.

Dr. Weisz Fülöp sürgeti a belpolitikai és cionista tevékenység szétválasztását, ellene van annak, hogy a cionista irodákat egyesítsék, ellenben melegen ajánlja a központnak Temesvárra való áthelyezését.

Giszhalay János megghiányolja, amiért a vezetőség nem tartott beszámolót az elmúlt periódus eredményeiről, amelyek szerinte egyenesen katasztrófálisak. Összehasonlítja az erdélyi cionizmus régebbi helyzetét a maival és megállapítja, hogy a cionista munka minden terén halálos stagnáció következett be. E szomorú állapotokért egyedül a vezetőséget teszi felelőssé.

Dr. A. Mibashan ismerteti azokat a metódusokat, melyeket a regátban a Keren Hajjeszód munkánál alkalmaznak. Nincsen olyan zsidó szervezet, legyen, az hitközség, páholy, Uniunea, amely ne venne aktív részt a Keren Hajjeszód munkában. A Keren Hajjeszód legértékesebb munkatársai azonban az asszonyok.

Országos zsidó néppárt

A tárgysorozat következő pontja dr. Kohn Hilel referátuma volt a belpolitikai helyzetről. A több mint egy óras referátumban dr. Kohn komoly tudományos felkészültséggel ismertette a romániai zsidóság politikai orientációjának gyakorlati és elvi momentumait. A referátumot legközelebbi számainkban bőveges kivonatként fogjuk ismertetni, mert az számos új szempontot tartalmaz. Dr. Kohn Hilel mindvégig feszült figyelemmel meghallgatott referátuma után a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

Az E. Zs. N. Sz. Nagytézőbizottsága az 1928. febr. 19-én Kolozsváron megtartott ülésében tárgyalás alá vette az 1926. év novemberi konferenciának egy országos zsidó politikai szervezet mielőbbi életrehívására vonatkozó határozatát és kapcsolatba hozza ezt az elhatározást, úgy az erdélyi, mint az egész romániai zsidóság súlyosan depimált helyzetével, valamint az 1927. évi dec. hóban Nagyváradon és Clujon lefolyt megdöbbentő és feledhetetlen zsidó ellenes kirobbanásokkal — úgy találja, hogy egy egységes és erős, egész Románia zsidóságát felölelő politikai szervezet megeremtése a romániai zsidóság lélfentartásának szent parancsa, melyet az önvédelmi ösztön gyorsaságával kell végrehajtani.

A Zs. N. Sz. Nagytéző bizottsága a váradai és clujai eseményekben egy szimbólumot, egy figyelmeztetést lát arra, hogy a szerteszt szervezkedő és magát apró, vagy regionális szervezetekben kiélő zsidóság vegye észre egy nagy egységes országos politikai szervezetnek hiányát.

Épp ezért a NIB kimondja, hogy megleszi a kezdeményező lépést, egy Országos Zsidó Néppárt megeremtésére, mely hivatva lesz minden magát zsidónak valló romániai zsidót magában egyesítve küzdeni az anti-

Dr. Steinberger (Szatmár) a szatmári csoport javaslatát indokolja meg és azokat elfogadásra ajánlja.

Engel Jeremiás (Gyergyószentmiklós) szellemes felszólalásában arra hívja fel a figyelmet, hogy a Szövetség a vallásos zsidóság megnyerésére nagyobb gondot fordítson.

Dr. Szegő Ernő (Déva) a krízis egyik fontos okát a palesztinai helyzetben látja, amelynek javulásával az itteni helyzet is javulni fog. Nem szabad mindent a központtól várni, mert minden cionista felelős a munkáért.

A jogvédelmi referátum

Ezután dr. Fenichel József terjeszti elő a Zsidó Jogvédő Iroda referátumát. A Jogvédő Iroda az elmúlt periódusban igen intenzív tevékenységet fejtett ki és minden hozzáfordulónak megfelelő jogi segílyt nyújtott. Sajnos Bukarestben nincsen ezig megfelelő képviselő a Jogvédő Irodának s így a fővárosi hatóságoknál és az egyes minisztériumokban szükségessé vált intervenciók a legnagyobb nehézségekkel ütköznek. Kivánatosnak tartja, hogy a Consiliul Superior gondoskodjék a jogvédelmi központ létesítéséről Bukarestben. Ebben az irányban javaslatot is terjeszt be.

személyzet ellen, küzdeni a zsidó jogvédelemért és a parlamentben való minél halékonyabb képviselet érdekében.

Ez az országos szervezet egyszersmind megfelelő intézményes biztosítékokat kell, hogy nyújtson arra is, hogy a fenti három minimális program mellett magáévá leszi a romániai zsidó tömegek kollektív-jogok iránti igényeit, különösen a romániai zsidók javára a nemzetközi szerződések és alkotmány-törvények alapján biztosított és autonómális népjogokat illetően.

Ezt követően azonban sürgősnek tartja a NIB az E. Zs. N. Sz. erélyes reorganizációját oly irányban, hogy ez elütikai alapon az egész erdélyi zsidóságnak népszervezete és politikai, kulturális és gazdasági érdekeinek hordozója legyen és szükség esetén a belpolitikai és cionista feladatkörök elválasztása és ennek szervezeti megoldása is megtörténjék.

Mindezen külső és belső szervezkedési problémák megoldására a NIB felhatalmazágrészek és a Regát zsidó szervezetelebbizra, hogy az Országos Szervezet megalakítására a tárgyalásokat a többi országárszek és a Regát zsidó szervezeteivel haladéktalanul felvegye.

Vermes Ernő (Temesvár) elsőnek szól hozzá dr. Kohn Hilel referátumához. Azon a véleményen van, hogy ha az erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kizárólag csak politikával foglalkozni, mulhatalanul szükséges lesz a külön cionista szervezet megalakítása. Az országos politikai szervezet kiépítését a Szövetségnek kell vállalnia. Szükséges hogy mielőbb országos kongresszus tartassék, amelyen az egységes politikai szervezet kérdése végleges rendezést nyer.

Schwartz Miklós (Nagyvárad) anéllett tör lándzsát hogy a zsidóság politikáját népi tartalommal kell megtölteni.

Két hónapon belül meg kell alakulnia a politikai pártnak

Dr. Marlon Ernő ismerteti azoknak a tárgyalásoknak historikumát, amelyek az egységes zsidó politikai szervezet megeremtése érdekében immár több mint hat éve folynak az egyes országárszek zsidó politikai vezetői között. A meg egyezés akadályai eddig mindig az volt, hogy az Uniunea Evreilor Romani nem volt hajlandó a kisebbségi álláspontra helyezkedni, viszont a többi országárszek zsidósága csakis mint önálló népkisebbség óhajt résztvenni az ország politikai

életében. Az utóbbi idők során azonban némi változás észlelhető az Uniunea felfogásában és az Uniunea egyes vezetőinek kijelentései arra engednek következtetni, hogy a regáti zsidóság hivatalos képviselői is hovatovább kezdenek ráterni a kisebbségi álláspontra. A mostani időpontot alkalmasnak tartja arra, hogy a tárgyalások fonatát újra felvegyék és azt eredményesen be is fejezzék. Am az országos párt megalakításának kérdése nem függhet egyetlen regionális szervezet magatartásáról. Epen ezért javasolja, hogy a Nagytéző bizottság olyértelmű utasítással lássa el a vezetőket, amely szerint

az egyes szervezetekkel beinduló tárgyalások legkésőbb két hónapon

SELECT Petrovici Svetislav Orlow-ban

SELECT Petrovici Svetislav Orlow-ban

Kedd, Olcsó helyára, belül, Kál ar, dára, sem ez, ország, A Nag, Ernő jav, tette, Dr. F, hogy az, gyalások, deacesere, a megak, lóban eg, do Nemz, vezet m, tartani, és célja, lánosabb, gresszus, győzölve, lentős z, résztven, telea les, lyosság, Dr. F, soren kiv, Lichtenst, rég tért v, délyi kol, fűrábbi a, erdélyi k, zefere hiv, zsrókre, azonban a, hatását és, lődést mo, ges berend, biánya m, Ezután, rendezi az, tott javasl, tárgyalás, folyt, ami, hogy a K, zottság tag, lést jól el, hozott hat, mában kö, Buda, Nem, Vá, ápril, A ma, közel 20, költségte, mezőgaz, a M, a CFR, nál 5, Részlete, vány ka, n, Vízur, Bucures, Br, sov, Mar, es, Bistrita, Carci-M, Szojka, sanmart, Oradea, mare: C, vetege,

Uj ipari forradalom felé

Az újságolvasó naponta a hírek olyan tömegét kapja lapjában, hogy valósággal nem láthatja a fától az erdőt. Az egyes eseményeket jelentő hírek mögött csak ritkán veheti észre azokat a történelmi, gazdasági, szociális folyamatokat, melyeknek ezek a történések a szimptomái. A napi események összefoglalását jelentő segítségnek valamilyen szempontból egységes értelmezését azután a folyóiratok, szemlék és könyvek tárják a napilapok helyett az olvasó elé.

Ma azonban egy olyan jelentőségű társadalmi folyamat szemlélői lettünk, melyről még a napi események között sem hallgathatunk. S ez az a mélyreható ipari átalakulás, mely Amerikából kiindulva már elérkezett Nyugat-Európába, s amely előbb-utóbb nálunk is éreztetni fogja hatását. Ez a folyamat az ipar racionalizálása. A fogalom, melyet a szó takar, nem új, amióta ipar csak létezett, mindig arra törekedett, hogy újításokkal, megtakarításokkal, a legkisebb költséggel és fáradsággal a lehető legnagyobb eredményt érje el. A szó azonban: racionalizálás, eléggé új. Ezelőtt néhány évvel kezdtek használni a németek, s azóta lapjaik, folyóirataik könyveik tele vannak a racionalizálás magyarázataival és progagálásával.

Közel 160 éve, mikor Watt a gőzgéppel ajándékozta meg a világot, egy új kor kezdődött a gazdasági életben. A gép mindinkább kiszorította a régi kézműves munkát, s ez különösen kezdetben igen fájdalmas és szomorú szociális hatásokat szült: nagy munkanélküliséget a munkabérek ijesztő csökkenését, nyomort betegségeket, míg az állam kénytelen volt az állapotok javítása érdekében közbelépni, s megindítani a szociális törvényhozást. Így szülte meg a gép a szociálpolitikát. Ennek a nagy átalakulásnak a korszakát ismerjük az ipari forradalom neve alatt.

Ma hasonló jelentőségű és szinte forradalmi erejű gyors átalakulások küszöbét állunk. Ebben az átalakulásban azonban nem csak a gép, hanem különösen a termelés megszervezése, a munka organizálása is éppen olyan nagy szerepet játszik.

Az ipari termelés racionalizálása ezert két irányú: az egyik irány, melyben az átalakulás történik, a szervezés, a másik a mindig tökéletesebb munkagépek behozatala s a régebbi típusok kiküszöbölése. Az organizálás arra törekszik, hogy a termelési költségeket le szállítsa, s ezért egységes vezetés alá igyekszik tömöríteni az egyes iparágak vállalatait, hogy azután a kevésbé berendezettekben meg is szüntesse az üzemet, míg a megfelelőbbekben vízszint fokozhassa a termelést. Így a nyersanyagbeszerzést olcsóbbá teszi, csökkenti a szállítási költségeket, mert az áruszállítások egy-egy centrumba, illetve egy-egy centrumból történnek, a közös vezetés a tisztviselői létszámnak, az összeszerveztettségnek a munkáltszámnak apasztását idézi elő.

Az újabb munkagépek beállítása újabb költségesöklést okoz, nem csak a termelést fogozzák intenzívebb munkaképességgel, de munkát is takarítanak meg, s ezért a munkások újabb számát teszik fölöslegessé. Amíg tehát a racionalizálás a termelést tökéletesebbé, gyorsabb üteművé, bőségesebbé teszi, súlyos szociális bajoknak is kuforrása lesz, mert a munkanélküliség növekedését, s így a munkabéreknek, a munkások életstandardjének leszállását okozza. Ugyanolyanok ezek a hatások és jelenségek, mint az első ipari forradalom korában és világos, hogy újra az egész közösségnek, az államnak közbelépését teszik szükségessé, s ezért a szociálpolitika újabb fejlődése előtt állunk.

Van azonban a racionalizálásnak még egy hatása, illetve tudatos törekvése, melyet ezzel a szóval illetnek: normalizálás. A termelés újjászervezői azt akarják, hogy az eddig ugyanazon célra használt különféle tulajdonságú és külsejű gyártmányokat egyetlen normáltípussal pótolják, mely ugyanazon szükségletnek felel meg, mint a különböző típusok és valamennyit képes helyettesíteni. Nagy előnyt jelent ez a törekvés: egy normáltípus előállítása a gépmunka egyszerűsítését, a termelési költség újabb csökkenését s így a szükségletek könnyebb kielégítését idézi elő. A normalizálás teszi lehetővé a tömegszükségletek igazán ésszerű, olcsó kielégítését. Ma már a nyugati államokban külön állandó ipari normalizáló bizottságok tanulmányozzák az ipar egész területén a normalizálás kérdését s pl. csak a né-

met bizottság 9 év alatt 1600 normáltípust állapított meg: a gépiparban 293 típust, a mozdonygyártásnál 237, építkezéseknél (tégla, cserép) 231, technikai cikkekben 181, elektromos iparban 170, autómobiliparban 134, szerszámgyártásban 115 típust, a többi a különböző iparokra oszlik el. A normalizálás az utánpótlást jobban biztosítja, mint azelőtt, mikor minden gyár más típust gyártva, ha egyik beszüntette működését, akkor a korábbi gyártmányok javítása, kiegészítése leküzdhetetlen nehézséget jelentett.

A racionalizálás gyors ütemű térfoglalása minden nap eseményeiben érezteti hatását. Elég, ha pl. a Berliner Tageblattot vesszük kézbe: az egyik oldalán a német gépipart fenyegető bérkonfliktusról ad hírt, a növekvő munkanélküliségről, mely a racionalizálás követ-

kezménye, a másik oldalán feltűnő hirdetésben egy délnémet nagy gummygyár keres mérnököt, aki nem is kell, hogy a gummygyártást ismerje, de vállalja az üzem racionalizálását.

Egy bizonyos. A racionalizálás a társadalmi fejlődés kétségbevonhatatlan tünete, mely véget akar vetni a termelés korábbi anarchiájának. De éppen, mert társadalmi jelenség is, nem lehet elszigetelt technikai kérdés. Nemcsak a termelés de az emberi lét problémája is megoldásra vár, s gépek és munkaszervezés forradalmával együtt jár a szociális átalakulások szükségessége is. A technika és a termelés az embert kell, hogy szolgálja és nem megfordítva. A racionalizálás, az ész munkájába beleszól az emberi szív.

Ligeti Sándor.

A „Parasztbecsület“ romantikus története a kolozsvári tábla előtt

Egyévi börtönre ítélték a gyilkos legényt, aki szivenszurta szerencsés riválisát

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Véres szerelmi tragédia mozgalmas filmje pergett le ma délelőtt a kolozsvári ítélőtábla második tanácsa előtt. A szerelmi tragédia előzményei színes falusi regényre emlékeztetnek, ahol a falu legszebb lánya valóságos rabjává ejti a falu legdélecebb legényeit s amidőn arra került volna a sor, hogy válasszon közöttük, gonosz hiúsággal jelentette ki, hogy ő nem tudja melyiket szereti jobban. Döntőn a sors szent akarata — mondotta démoni mosollyal a szép Hiscu Saveta, a két legény agyában pedig elhatározássá vált az élet-halálra menő párbaj.

Két legény párbaja

A Torda melletti Aranyosfüzes községben már mindenki tudta, hogy Fekete Dénes és Rad Joan halálos ellenségek. Ők maguk is tudták, mégis mindig együtt voltak. Egyformán szerették a szép Hiscu Savetát és egyikük sem mondhatta: engem jobban szeret. Együtt mulattak, együtt busultak és nem egyszer vigasztalták egymást bubánatukban. És Saveta továbbra is egyformán osztotta meg kettőjük között kegyeit. A vasárnap esti táncban ép olyan szívesen táncolt Feketével, mint Radu Joannal és táncokzban épen úgy simult az egyikhez, mint a másikhoz.

A községben már mindenki tudta, hogy a két legény barátságának egyszer tragikus vége lesz. A két legény is tudta és a szép Saveta is.

A parasztsbecsület fináitéja

A két legény között egy vasárnap este került leszámlásra a sor. Fekete úgy vette észre, mintha aznap Saveta többet foglalkozott volna ellenfelével. Ez annyira elkészerítette, hogy már a táncmulatságot is otthagytta. Elkészeledve bolyongott a falu uccáin és közben megfogalmazott agyában a terv, hogy végezni fog riválisával.

Éjfélig tartott a tánc és annak befejeztével Radu átkarolta a szép Savetát és úgy kísérté hazafelé. Fekete tudta, hogy ellenfele a leánnyal fog elhaladni előtte, de amikor megpillantotta az enyelgő párt mint egy romantikus regényhős, kezében magasra tartott kessel ellenfele elé ugrott:

— Véd meg Radu, mert megöllek! — kiáltotta a vérbeborult szemmel és a meglepett legény a következő

pillanatban átszurt szívvél rogyott össze.

Hiscu Saveta zokogva borult Radu tetemére és Fekete most már láthatta, hogy Saveta kit szeret. A gyilkos legény elrohant. A falu erdejében bolyongott reggelig, amikor a csendőrség jelentkezett.

A börtön

Ép úgy, mint a törvényszék tárgyalásán, az ítélőtábla előtt is megható jelenetek játszódtak le. A koronatanu

Weizmann a haifai kikötő építésétől, az elektromosítástól és a Holttenger kiaknazásától várja a krízis megoldását

A zsidó vezér nagy beszéde a londoni Whitechapelben. Weizmann ismét Amerikába utazik

(London, február 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Chaim Weizmann professor, a cionista világszervezet elnöke Londonban a zsidó Whitechapel negyedben hatalmas népgyűlésben számolt be a zsidó újjáépítés munkájáról Palesztinában Weizmann többek között ezeket mondotta:

— A krízis legfőbb indítékát abban a körülményben kell keresni, hogy 1925-ben tömegesen özönlöttek be az országba olyan bevándorlók, akik nem rendelkeztek megfelelő tőke felett. Az elégtelen tőkét pedig ingatlan tulajdonba helyezték, úgy, hogy nemsokára megérződött a mozgatóke hiánya. Egyedül Tel-Avivban ötmillió fnot sterling lett immobilá. Ma 6000 munkanélküli van Palesztinában, akik rá vannak szorulva a támogatásra. Ha azonban

az ember mélyebbre néz, egyáltalán nem kell megrettennie ettől a jelentéstől, mert a mezőgazdaság terén minden normalisan fejlődik. Kint a mezőn s falvakban alig lehet a krízist észrevenni. Összegezve pedig nyugodtan állíthatom, hogy Palesztinában semmivel sem veszedelmesebb a válság, mint más országokban. Palesztinában nagy dolgok zajlanak és most a legfőbb kötelesség: türelmesen várni, jobb idők elérékéig.

— Három mélyreható ténnyel kell ma számolnunk, amely a gazdasági élet kialakulását nagyon kedvezően fogja befolyásolni: 1. A haifai kikötő építése; 2. az ország elektromosítása és 3. a Holt-tenger sójainak kiaknazása. A kormány részéről is értékes segédkezet várhatunk a közmunkák

Telefon 13-00

Téli fűtésre

1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt 750 lejért házhoz szállít

F I S C H E R

Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

A REUMA NEM GYÓGYITHATATLAN BETEGSÉG!

Tegyen kísérletet a világhírű „KASTANIN” bedörzsölővel és meg fogja látni, hogy reuma, csúz, köszvény, hüléses fájdalom stb. azonnal megszűnik. 1 üveg ára 100 lej. 4 üveg reidelésnél a portót nem számítjuk fel. Kapható minden nagyobb gyógyszerárban. — Főraktár:

Dr. BIRÓ gyógyszerár
CLUJ, Piața Unirii

Matild-viz megszünteti a gyomorégést

megindításával és azzal a körülmény-nyel, hogy még ebben az évben csök- kenten fogják az adókat. Bevallom, igaz, hogy a kormány nem tett meg mindent, amit megtehett volna és amit meg kellett volna tennie a zsidó ujjáépítés támogatása érdekében. Azon- ban a kormányt nem lehet rászorítani arra, hogy gyorsabb tempóban dol- gozzon, mint ahogy akar.

— A cionista szervezet mai politiká- ja: inkább a meglévő megszilárdítani, semmint újabb próbálkozásokba bo- csátkozni. Emellett pedig a lehető leg- nagyobb takarékoskodást kell szem- előtt tartani. Ezt mi nem önként tes- zük, hanem erre a szükség kényszer- it bennünket. A Keren Hajjeszód és a Keren Kajemeth jövedelmei Európa minden országából együttvéve alig va- lamivel nagyobbak az Egyesült-Álla- mokból folyó jövedelmeknél. A Pa- lesztina-munka érdekében még mindig a szegény zsidó hoz áldozatokat. Az ujjáépítés hozzájárulásainak három százaléka származik a gazdagok zse- béből, a többit a zsidóság szegénysor- su rétegei és a középosztály adják.

Ebből az alkalomból említjük meg, hogy Weizmann professzor február 29-ikén a „Majestic” fedélzetén átha- józik az Egyesült-Államokba. A zsidó vezér részvesz az United Palestina Appeal ezidei munkájában.

Ma kezdődtek meg Japánban az általános titkos választójog alapján először elrendelt választások

Tokió, február 20. Ma reggel megkezdődtek Japánszerte az általános titkos választói jog alapján először elrendelt választások. Az 1924 évi leg- utolsó választások óta szavazásra jogosultak száma emelkedett. A jelen vá- lasztásokon a munkásság először jelenik meg mint politikai hatalom. Négy- száztarhét mandátumért 968 jelölt küzd.

Lupu bejelentette, hogy a kormány meghosszabbítja a lakbérleti szerződéseket

Bukarest, február 20. Lupu hívei tegnap este egy bankett keretében ün- nepelték a nemzeti parasztpárttól való elszakadás egy éves évfordulóját. A banketten felszólt Lupu is, aki bejelentette, hogy Bratiun Vintila hozzá- járult a lakbérleti szerződések meghosszabbításához és ezt rendeletileg or- szágszerte el fogják rendelni. Ugyanezzel Lupu azt a kijelentést tette, hogy Bratiun Vintila ígéretet tett az építkezések sürgős megkezdésére is.

Meghalt Ferencz József unitárius püspök

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az unitárius egy- házban, amely mindenkor a lelkeknek a gyűlölet alól való felszabadulását hirdette, nagy és nemes apostola halt meg: Ferencz József püspök. Patriar- kális kort ért el, kilencvenhárom éves korában szolgáltatta magához az Ur, akinek kevés lelkesebb, eszményiségtől fűtött szolgálója járt e földön. Ferencz József típusa volt azoknak a nagy fér- fiaknak, akik soha nem hallgatnak muló áramlatok jelszavaira, hanem akik mindig lelkiismeretük parancsát követik. Teljes fizikai erőben élte meg két évvel ezelőtt püspökségének öt- venéves jubileumát és Ferencz József, a 93 éves pátriárka még az elmúlt év novemberében papi szolgálatot teljesí- tett és 16 fiatalembert avatott az uni- tárius egyház papijává. És akkor lát- noki erővel jósolta meg, hogy ez utolsó papszentelése. De egyben boldogan je- lentette ki, hogy az egyház papi testü- letének minden élő magyar tagját ő szentelte pappá. Azonban azóta is az utóbbi napokig aktív módon vett részt az egyház adminisztratív szolgálatá- ban, minden aktát átolvasott és szemé- lyesen intézkedett annak elintézése körül.

péntekről szombatra virradó éjjel Fe- rencz József már hevesebb fájdalom- nól panaszkodott, mire kezelőorvosai dr. Gyergyai és dr. Filep professorok, injekciót alkalmaztak a betegben. Az in- jekció hatása alatt szombat estig a püspök kábultan fektült ágyában. Szombaton este már beállott az agónia és Ferencz József már csak egyszer tért magához. Akkor környezete azt hitte, hogy ismét felépül és ebben a hitben Kovcs Kálmán tanár, a püspök titkára aktát terjesztett aláírásra. A püspök kijelentette, hogy most nincs hozzá ereje. Este tízenegy órakor szunnyadni kezdett és hajnal felé szív- verése már nem működik rendszeren. Felhat órák a nagybeteg püspök megszűnt élni.

Pályaiutása
Ferencz Józsefet 1876-ban, 41 éves ko- rában választották meg az árkosi zsinat- on püspökké és ettől az időtől kezdve Ferencz József karrierje egyre emelkedő ívelést mutat. 1884-ben Torockó ország- gyűlési képviselőjévé választotta és ugyanakkor Kolozsvár város is felkérte a mandátum vállalására. A parlament bizottsági életében élénk részt vett és szá- mos kitüntetésben részesült. Az impérium változás után a nemzetiségek megértését sokkal intenzívebben hirdeti, mint vala- ha és 1922-ben I. Ferdinánd, Románia királya a Román Koronarend főtitkárnak nevezi ki. 1927-ig tagja a román szená- tusnak és 1925-ben teljes egészségében ül meg kilencvenedik születésének évfordu- lóját. 1926-ban jubilálta az unitárius egy- ház Ferencz József püspökségének 50-ik évét, amely jubileum ünnepe volt egész Amerika és Anglia unitáriusságának.

Angolvászon

könyvkötőknek. Prima. Kérjen min- tázott ajánlatot

Lepage-tól, Kvár

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerk sző: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Lapunk mai száma technikai okok miatt csak nyolc oldalon jelenhetett meg.

— Dr. Nachum Goldmann Erdélyben. Az erdélyi Keren Hajjeszód meghívá- sára március elején néhány napra Er- délybe érkezik dr. Nachum Goldmann a kiváló író és a zsidó problémák egyik legjobb ismerője. Dr. Nachum Goldmann előreláthatólag Kolozsvár, Nagyvárad, Marosvásárhely, Arad és Temesvár városok zsidósága előtt fog előadásokat tartani. Egész bizonyos, hogy Nachum Goldmann ragyogó szó- noki képességével Erdély zsidóságát ép úgy meg fogja hódítani, mint ahogy meghódította Bécs és Berlin zsi- dóságát. Dr. Nachum Goldmann látoga- tása egyúttal bevezetője lesz annak a nagyszabású Keren Hajjeszód kam- pányának, amelynek beindítását a Ke- ren Hajjeszód országos bizottsága és a vasárnap lezajlott nagytüzbizottsági ülésen az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szö- vetség vezetősége elhatározott.

PA-KA-HU!

Farsangvégi mulatság az Ujságíró- klubban. Ma este fényes keberémü- sor keretében fogják megünnepelni az Ujságíróklub terneiben a farsang vé- gét. Penescu Elena, Panet Rachel és Pál Judit táncművésznők és a román opera ballerinái szerepelnek többek között a gazdag műsoron. A fényesnek ígérkező mulatságra a klub vezetö- sége ezúttal hívja meg meg tagjait és a tagok hozzátartozóit.

Chiffa Elena és Arati N. hangver- senye. Szombat este tartották meg hangversenyüket szép közönség előtt a Prefektura dísztermében Chiffa E. Elena és Arati N. a Román Opera ren- dezője. Chiffa Elenának, aki egyébként Pfeiffer tanítványa, szépen iskolázott koloraturhangja van és bravúrosan énekel több operáriát. Arati lírai tenorja magával ragadta a közönséget. A két művésznök szép sikere volt.

PA-KA-HU!

— Doktoráavatás. Szombaton, febr- uár 18-án a kolozsvári I. Ferdinánd király tudományegyetemen Noszin Erzsébetet az összes orovostudomá- nyok doktorává avatták.

— Eljegyzés. Rendel Netti Egeres és Stern Mór Oradea jegyesek. (Min- den külön értesítés helyett.)

— Négy száz főnyi magyar delegáció indul a newyorki Kossuth-ünnepsé- gekre. Budapestről jelentik: Március 5-ikén négy száz főnél több tagu bizot- tság indul el Magyarországról a new- yorki Kossuth-ünnepségekre. A dele- gációban Fábán Béla is résztvesz, te- lát a szociáldemokraták is képviselve lesznek benne. A katolikus egyház képviselőjében 10—12, a református egyház képviselőjében szintén 10—12 pap megy át Amerikába. A zsidó hit- községnek 4—5 tagja, a baptisták, me- todisták egy-egy prédikátora, 16 vá- ros polgármestere s valamennyi vár- megye képviselője kiutazik az ünne- pésre. Március 14-ikén Newyorkban magyar kongresszus lesz, amelyen megalakítják a tengerentúli magyarok világszövetségét.

PA-KA-HU!

— Ha fáj a feje és szédül, ha telt- séget, bélizgalmat, gyomorégést, oldal- surást, mellszorulást és szivdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet. Gyomor- és bél- szakorvosok bizonyítják, hogy a Ferenc József víz remek természetalkotta has- hajtó. Kapható gyógyszerüzletekben, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Ujabb repülőkatasztrófák. New- yorkból jelentik: A Georgia állambeli Macon nevű városban egy bombavető repülőgép bravúros mutatványokat végzett a város felett, miközben egy bomba kiesett az altiszt kezéből és felrobbanva, a gépet tűzbe borította. A pilóta megsebesülve, elengedte a repü- lőgép kormányát, mire az égő gép a nézők közé zuhant. A gép motorja fel- robbant s egy néző és két pilóta meg- halt, tizenketten pedig súlyosan megse- besültek. A Délkarolina állambeli Co- lumbia városkánál ismeretlen okokból kifolyólag kigyuladt egy repülőgép, amelyen két fiatal leány életében elő- szőr ült. Mindkettő meghalt, a pilóta életveszélyesen megsebesült.

Szép díszórát kap ajándékba

ha e hó folyam n 1900 lei értékben vásárol
A. BEER ékszerüzletében
Cluj, (Főter) Piata Unirii No 29

— Egyre katasztrófásabb méreteket ölt az ausztráliai árvízkatasztrófa. Sidneyből jelentik: Az ausztráliai ár- vízkatasztrófa egyre óriásibb mérete- ket ölt. Uj Déli-Walesben tizenöt har- lottja van az árvíznek. A z ár elleppte a vasúti vonalakat, úgy hogy az utasok a vagon tetején kénytelenek várni me- nekülésüket. Gawton fővárosban a víz a házak első emeletéig ér. A Litghow melletti bányatelepet az árvíz hirtelen elöntötte. A bennrekedt nyolc munkás megfulladt.

— Ujabb katolikus lázadást vertek le Mexikóban. Guajala-Nuax mexikói városban a katolikus lakosság láza- dásban tört ki, megszállotta a közhi- vatalokat és egyéb középületeket. Szombat este három század katonasá- got vezényeltek ki a lázadók ellen, mely pár óras harc után leverte a fel- kelőket. A felkelés vezéreit meg az éj- szaka folyamán haditörvényszék elő- állították és közülük nyolcat vasárnap hajnalban agyonverték.

Butorbevásárlók figyelmébe!
Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

— Tizenkilenc munkást tartóztatott le Nagyváradon. Tudósítónk jelenti: Meg- irta az Uj Kelet, hogy körülbeül egy he- tel ezelőtt a nagyvárad Carmen-cipőgyár szociáldemokrata és kommunista érzel- mű munkásai között éles konfliktus tá- madt, amely tetlegességekben robbant ki. Az összetűzésnek a rendőrség vetett véget és ebből az alkalomból nyolc mun- kást letartóztatott, akiket a kolozsvári hadbírószágra kísértek. A letartóztatott munkásokat azonban a hadbírószágra két nap múlva szabadon engedte és a visz- szaérkezőket a nagyvárad állomáson na- gyobb tömeg fogadta csendes tüntetés- sel. Ebből kifolyólag még szombaton a kolozsvári hadbírószágtól egy hadbíró- főhadnagy szállott ki Nagyváradon, hogy vizsgálatot indítson a tüntetés ügyében. A vizsgálat szerint úgy a nagyvárad eseményeket, mint az Erdély nagyobb vá- rosaiban most fellángolt munkásmozgal- makat, különösen pedig az aradi munka- nélküliek állandó tüntetéseit szervezett kommunista agitáció idézte fel. Az ilyen irányban lefolytatott kihallgatások során a rendőrség ma 19 munkást tartóztatott le, akiket hadbírószágra elő fogynak állítan.

— Vilmos császár nővérének férje az óceán átrepülésére készült. Berlinből jelentik: Zubkow hercegnő, Vilmos császár nővére elmondotta az újsá- gíróknak, hogy férje pilótává képezi ki magát s még ebben az évben átrepül az Atlanti Óceánt.

SZABÓ JENŐ cégnél
a Fehér hét megkezdődött
Kérem kirakataim megtekintését! I

oldalán feltűnő hír-
nem is kell, hogy a
erje, de vállalja az
acionalizálás a tár-
gbevonhatatlan tü-
vetni a termelés
k. De éppen, mert
nem lehet elszige-
Nemcsak a termelés
émája is megoldás-
nkaszervezés forra-
szociális átalakú-
e is. A technika
rt kell, hogy szol-
tíva. A racionalí-
ba beleszól az em-
Ligetli Sándor.
el mindkét le-
z elnök.
t szerettem
p parasztlány.
midőn a vádolt
ost?
m, de nem vol-
yozni a szeren-
gyorsan játszó-
al előtt a vád-
égere-
ló hangon, le-
elvakított, nem
szemrehányólag
kodó leányra.
után a tábla
nyvszek itéletét
gvéves börtön-
hiányában jog-
kötő
sitás-
nazá-
S
White-
pa utazik
éz, egyáltalán
ttól a jelentés-
g terén minden
a mezőn s fal-
ist észrevenni.
odtan állitha-
semmivel sem
g, mint más or-
an nagy dok-
egőbb kötele-
obb idők elér-
ténnyel kell
a gazdasági
kedvezően
haifai kikötő
ektromosítása
nak kiakná-
ról is értékes
a közmunkák
TEGESSÉG!
a világhírű
rszólóval és
ogy reuma,
iléses fajda-
megszűnik.
4 üveg re-
em számitjuk
en nagyobb
Főraktar:
szertár

SPORT

Nagy előkészületeket tesznek a Haggibbor új tisztikarának megválasztására

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tud.) Az Uj Kelet már megemlékezett arról, hogy a Haggibbor reorganizálásánál nagy Clujnál kezdte a klub vezetősége és hogy a klub kebelében fontos tanácskozások folynak a reorganizálási munkálatok érdekében.

A klub életében az utóbbi időben érezhető stagnálás állott be és míg a többi kolozsvári egyesületek a legintenzívebben felkarolták a téli sportokat, a Haggibbor még belső klubéletében is válságba került. A szokásos összejövetelek, teadélutánok klubhelyiség hiányában teljesen elmaradtak és a diákzavargások abban is megakadályozták a zsidó egyesületet, hogy szokásos évi táncmulatságát megrendezze. Ezzel a Haggibbor természetesen érezhető anyagi károsodás érte s épen ezért a klub végleges bizottsága magára vállalta a báljegy megváltási akció megindítását, mely től sokat remélnek az egyesület leromlott anyagi helyzetének restaurálásával kapcsolatban. Az akció már a múlt héten megindult s már az eddigi eredmények is arra a reményre jogosítanak, hogy zsidó közönség nagy lelkesedéssel kívánja támogatni a zsidó sportegyesület újjászervezését.

A klub vezetősége egyebként tárgyalásokat folytat egy klubhelyiség kibérlése ügyében s már az eddigi tárgyalásoknak biztató eredményei vannak.

Az egyesület futballszakosztálya megtette az előkészületeket a közeli trainingek megkezdése érdekében s a vezetőség egyes tagjai megbízást kaptak a trainingek költő előmunkálataira.

Március elején fogják megtartani a Haggibbor rendes évi közgyűlését és az ezzel kapcsolatos tisztújítást. Biztos forráshoz nyert értesülésünk szerint a vezetőséget ki fogják bővíteni s minden kilátás megvan arra, hogy az új választások ne a további bomlást, hanem a biztos konszolidációt mozdítsák elő a klub életében.

Kinizsi 6-3 arányban legyőzte Arad válogatottját

A temesvári Kinizsi az eddigi trainingjellegű mérkőzések után ma régi ellenfelét, Arad válogatott együttesét látta vendégül.

A Kinizsi a következő csapattal játszott: Zombory, Hoksáry, Steiner II., Tessler, Zelenák, Steiner I., Tenzer, Sepi II., Wetzler, Kuszka I. és Kuszka II. A második félidőben Steiner I. helyét Matek, Kuszka I. helyét pedig Berta foglalta el, mert Révész Béla, a Kinizsi új trénera, aki a Sabáriával Kolozsvárt is járt, látni akarta az összes játékosokat.

Arad csapata így állott fel: Szabolcsi, Huszti, Kolombán, Petró, Mikóczy, Chioara, Barbu I., Schwartz, Szabó, Bali, Barbu II.

Az első félidőben Arad negyedóraig lendületesen támad, de nem ér el eredményt. Lassankint a Kinizsi is frontba jő, csatárai szép támadásokat vezetnek s Kuszka II. (3) és Wetzler (3) révén 6 gólt lőnek, amelyeket Barbu II. eggyel viszonz. A második félidőben az említett változások folytán a Kinizsi visszaesik, Hoksáryt pedig a 8. pecben kiállítják, mire Arad erős offenzívát indít és sikerül Bali révén egymásután 3 gólt ragnia. Berta most a Kinizsih győzelmét bizto-

Staniol

vezérképviselet és gyárraktár

LEPAGE

Kvár. Kérjen ajánlatot

sítja, mire Barbu II. beállítja a vég-eredményt.

TMTE—Kadima 3:0 (2:0).
Politechnika—Kadima 5:1 (4:1).
Chisoda—Rapid 1:0 (0:0). A II. osztályu csapat győzelme I. osztályu ellenfelével szemben meglepetés.

Megkezdődött a magyar profibajnokság tavaszi fordulója.

Budapest, febr. 20. A profibajnokság tavaszi fordulója kedvező kilátásokkal indult meg. A mérkőzést nagy közönség látogatta s a csapatok bár meglátszott rajtuk a tréning hiány, szép eredményeket produkáltak.

Ferencváros—Vasas 3:1 (3:1). Góllövők: Turay, Grünfeld Vasas, Szedlacsék és Takács II. Az első félidő nívós játékot mutat, melyben Turay és Kohut remek formát mutatnak. Félidő végén az idegesen bíráskodó Iváncsics tizenegyest ítél a Ferencváros ellen, ami parázs botrányt provokál a közönség között, végül is a tizenegyest Jellinek kapu mellé rugja.

Szabó Jenő cégnél a Fehér-hét alatt

1 méter fehér opalin ———— 27—
1 méter fehér l. vászon ———— 33—
1 darab fehér szálvéta ———— 8—

Kérem kirakataim megtekintését!!

PAPIR

gyárraktár
Lepage, Kvár
Kérjen ajánlatot

RÖRIR

cipésznel Szeg-utca 2. szám alatt készítenek a legújabb divatu
cipő különlegességek

VILÁGMARKAS ZONGORÁK
engros árban részletre is, 5 évi jótállással
STERNBERG—ORADEA
Regele Ferdinand 14.

Megbízható **italok**
árjegyzéke

50 literen felüli hordókban, ab 5 mieuil állomás — hordók felszámitva, 1 évvel.

Bor 16 és 18 lei literenként
Különleges 22 és 28 lei literenként
Szilviorium 155 l i 00%-ként
Sapró 175 lei 100%-ként

Nagybani vetelnél engedmény és fizetési feltételek

Megrendelések
M. CSANGALI, Siml.-Silvaniei

Model 92 és Portable **REMINGTON** Model 92 és Portable
a világ legjobb írógépei
Révész Ernő, Targu-Mures.
Kérjen ajánlatot!

I öl tűzifa II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas, házhozszállítva **950 Lei**

II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. bükk hasábos és hántottfa ugy aprított, mint ötös tételekben a legolcsóbb napi árban kapható
KRAUSZ VICTOR, Str. CHINTEU 1-3 Telefon: 423.

H. G. WELLS

lemondott írói tiszteletdíjáról és a nagy írónak ez az

ajándéka

tette lehetővé Representatív Regénysorozatának hihetetlenül olcsó egyetlen, alkalmi kiadását.

14 kötet, teljes szöveg, hófehér finom vékony papíron, kötetenként füzve 45 lei.

A megjelenés sorrendje:

1. Anna Veronika (362 oldal)
2. Az Istenek elegele (264 o.)
3. Egy jámbor lélek története (Kipps.) 372 oldal
4. A Láthatatlan Ember (240 o.)
- 5-6. William Clissold Világa (672 oldal) Két kötet
7. Mr. Polly lázadása (kb.350 o.)
8. Amikor az üstökös elől (352 oldal)
9. Egyelőre . . . (408 oldal)
10. Élet és kaland (256 oldal)
- 11-12. Tono Bungay (512 o.) Két kötet
13. Mr. Britling (408 oldal)
14. Csudálatos történetek 248 o.

Összesen 4200 oldal

Ezen olcsó kiadás Flora Margit művészi tervei szerint remek, teljes angol vászonkötésben, dus aranyozással, kötetenként

kötve 70 lei.

Havonként két kötet regényt szállítunk, füzve a két kötet ára 90 lei, kötve 140 lei. A teljes sorosat hét hónap alatt jelenik meg és az, aki tizenhárom kötetet átvett, a 14-ik kötetet minden felszámitás nélkül ingyen kapja. A sorozat egyes köteteit külön-külön is szállítjuk. — **Rendeléseket csak március 1-ig** fogadunk el. Március elseje után magasabb bolti ár lép érvénybe.

Pantheon Irodalmi Intézet Rt. Budapest

Romániában a rendelések és pénzküldemények a **LEPAGE** könyvkereskedéshez intézendők.

Tessék a szelvényt levágni és beküldeni!

Libraria LEPAGE könyvkereskedés
Cluj-Kolozsvár

Megrendelem H. G. Wells, Pantheon Representatív Regénysorozatát 14 kötetben. — Tudomásul veszem, hogy havonként két kötetet szállítanak. A két kötet ára összesen füzve 90 lei, vászonkötésben 140 lei.* Az összeget havonként előre beküldöm. A postaköltség az összeg előzetes beküldése esetén 15 lei, utánvételes küldeményé 26 lei. Ingyen kapom a 14-ik kötetet a 13-ik kötet átvételkor.

Név: _____
Fogtalkozás: _____
Pontos cím: _____
Kelt _____ beküldtem _____ Leit.

Amennyiben csak bizonyos köteteket óhajt, szíveskedjék azok fenti sorszámaát itt jelezni

*Nem megfelelő törlendő.

Írógép, Lepage
Kérjen ajánlatot

Nyomdák!
Kidd, London
festékei a legjobbak, legolcsóbbak.
Kérjen ajánlatot a romániai vezérképviseletől: **Lepage papirraktár, - Cluj**

K

Orv. zárba

A beté vel er

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tud.) A legmegállapított kolozsvári K. Rt. Az ülészető igazgató jesszett előévbén elérte fejlődésnézött betétál emelkedése mas volna teremteni. ezer 547 lej és ez az ös denciát mü lődést mült se. Szaporo Joint által f A rendel lehetővé tet kihelyezéseket őest fejthess a bank 1338 9753 lej öss ség, hogy a géből a vá egy egészen lódott a kö pedig olyan talános gazd szorultak tá

Dragos T kedelmi és márról jelen újonnan let delmi és ip mult év no elnökválasz sége nem h választás te tag vett ré meggyékból. lut többség bányai ügy perktus lo kuj Imre di Györgyöt választások valemoleg elnöké. Pá gyártulajdon nagyrészbet dr. Dragos fejtette ki e Uj fatern ron. Az elmán kemé faternelő Kolozsváron alapítókéje 6 das szám

DEVIZA

- Zürich . . .
- Newyork . . .
- London . . .
- Páris . . .
- Milano . . .
- Prága . . .
- Budapest . . .
- Belgrád . . .
- Bukarest . . .
- Varsó . . .
- Bécs . . .
- Berlin . . .

Közgazdaság

Örvendetes eredményekkel zárult a kolozsvári Kishitelbank első teljes üzletéve

A betétállomány hatalmas arányú emelkedésével erős emelkedés volt a kihitelezések terén is

(Cluj-Kolozsvár, február 20. Az Uj Kelet tud.) A napokban tartotta meg mérlegmegállapító igazgatósági ülését a kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Az ülésen Lichtmann Aladár ügyvezető igazgató részletes beszámolót terjesztett elő az intézetnek az elmúlt üzletévben elért újabb fejlődéséről. Ennek a fejlődésnek legjobb bizonyítéka a közölt betétállománynak olyan nagyarányú emelkedése, amely egymagában is alkalmas volna az intézet anyagi bázisát megerősíteni. Az elmúlt évben 2 millió 313 ezer 547 lejre emelkedett a betétállomány és ez az összeg állandóan emelkedő tendenciát mutat. Hasonlóan örvendetes fejlődést mutat a normál-betétek emelkedése. Szaporodás volt észlelhető 1927-ben a Joint által folyósított kölcsönök terén is.

A rendelkezésre álló tőkék növekedése lehetővé tette a Kishitelbanknak, hogy a kihitelezések terén is fokozottabb működést fejlessen ki. Az elmúlt év folyamán a bank 1338 kölcsönt folyósított 12 millió 9753 lej összegben. Igen jellemző jelenség, hogy amióta az intézet régi helyiségéből a város centrumába költözött, egy egészen új társadalmi réteg kapcsolódott a kölcsönigénylők rétegébe, még pedig olyan egzisztenciák, amelyek az általános gazdasági leromlás következtében szorultak támogatásra. Mindemellett a

kihitelezések bonitása velededik bármelyik nagybank ügyeleteivel és az intézetnek egyetlen kétes követelése sincs.

Az igazgatósági ülés foglalkozott a tervbe vett alapítókemelés ügyével is. Ebben a kérdésben január 15-ikén az erdélyi és bánáti Kishitelbankok értekezletét tartották N. Aronovici, a Joint megbízottjának részvételével. A bankközi értekezlet megállapodott abban, hogy a későbbi új banktörvényre való tekintettel feltétlenül szükség van arra, hogy a Kishitelbankok olyan jogi személyben tömörüljenek, amely az új banktörvény előírásainak megfelelően. Az erre vonatkozó munkálatok már folyamatban is vannak.

Végeredményben az igazgatósági ülés meglepéssel állapította meg, hogy az intézet nyereséggel zárta le első teljes üzletévét és ezért úgy határozott, hogy esetleg osztókat is fog fizetni. A részvényesek körében azonban az a felfogás alakult ki, hogy — kezdő intézetről lévén szó — sokkal célszerűbb volna az elért nyereséggel a már 100 ezer lejre gyarapított tartalékalapot dotálni, ami a bank fejlődése szempontjából sokkal jelentősebb, mintha a részvényesek minimális osztalékokat kapnának. Minden valószínűség szerint az április elejére összehívandó közgyűlés is ebben az értelemben fog határozni.

Dragos Teofil lett a szatmári kereskedelmi és iparkamara elnöke. Szatmárról jelentik: Ismeretes, hogy az újonnan létesített szatmári kereskedelmi és iparkamara által még az elmúlt év november 4-ikén megcélzott elnökválasztást a Kamarák Szövetsége nem hagyta jóvá. Az elrendelt új választás tegnap folyt le, amelyen 27 tag vett részt Szatmár és Máramaros megyékből. A kamara elnöke abszolút többséggel dr. Dragos Teofil nagybányai ügyvéd és bankigazgató, volt perferktus lett, alelnökké pedig Páskuj Imre divatkereskedőt és Lovász Györgyöt választották meg. A mult választások eredménye, amikor tudvalevőleg dr. Pap Ottó bankigazgatót elnöké, Páskuj Imrét és Princz Armin gyártólajdonost alelnökké választották, nagyvívásban megdőlt. A választás után dr. Dragos Teofil hosszabb beszédben fejtette ki elnöki programját.

Uj fatermelő-cég alakult Kolozsváron. Az elmúlt napokban „Fagus” román keményfatermelő Rt. céggel új fatermelő részvénytársaság alakult Kolozsváron. A vállalat, amelynek alapítókéje 600.000 lej, egyelőre 500 holdas szamosmegyei saját ösbükköst

fojga tavasszal felállítandó gőzfűrészel és gőzoldéval kitermelni. A vállalat vezérigazgatója pedig Miunch József nyugalmazott főispán, központi igazgatója pedig Feuerstein Kálmán kolozsvári fakeskedő.

Elrendelték a csődöt a zombolyai Reform-malom ellen. Temesvárról jelentik: Szombaton foglalkozott a temesvári törvényszék a zombolyai Reform-malom ellen beadott csődkéresekkel. A csődöt eredetileg a Sváb Központi Bank kérte meg a malom ellen, de a tárgyaláson az intézet képviselője visszavonta a csődkérelmét. Tekintettel arra, hogy a zombolyai önkéntes tüzoltóegyesület, amely 130 ezer kiló buzát adott át őrésre a malomnak, fentartotta a csődkérelmét, a bíróság kimondta a csődöt és tömeggondnokul dr. Moldovan Romulus zombolyai ügyvédet, helyettesévé pedig dr. Baron Coirolan temesvári ügyvédet nevezte ki. A követelések bejelentésének határideje április 21. felszámolási tárgyalás május 2-án, a csődválasztmány megalakítása pedig május 5-én lesz. A malom aktívái 20 milliót, passzívái 30 milliót tesznek ki.

Tőzsde

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3140-45	—	—	4930	2141	110075	136.8	64914	192350
Newyork	163-6350	51990	5199250	2544	16285	57.20	710	3375	—
London	796-97	253450	253475	12402	79550	27835.1	346150	164545	48756
Páris	642-43	204350	2044	—	641	224875	279150	13.65	393
Milano	365-70	2754	2754	13480	866	303125	3162	178795	52350
Prága	484-485	1541	1541	—	484	169525	210420	—	26650
Budapest	2855-65	9085	9087	—	2852	—	12410	58.90	—
Belgrád	—	91325	913	—	285	1.0425	12472	592.25	17625
Bukarest	—	31950	319	1560	—	351	43550	2075	615
Varsó	—	5830	5830	—	1840	6420	7964	378575	—
Bécs	2296-2305	7320	732250	—	23	805725	—	475.30	—
Berlin	39-3905	1210750	12410	—	3898	13660	16941	805.0	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 319 Páris 1565 Budapest 350 Bécs 43562 Prága 2072.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Üzlethelyiség kiadó Szechenyi-téren, értekezhetni „Barzel” vasúzletben. Cím a kiadóban.

Gyönyörű olajfestmények és rézkarcok kiadó. Cím a kiadóban.

Elegánsan bútorozott, külföbejárható szobát keres fiatal ember. Cím a Szalma trafikban 157

Különbejárható csinosan bútorozott, utcára néző tiszta szoba kiadó. — Azonnal beköltözhető. Calea Regele Ferd. 111 sz.

Jutányosan sürögősen eladó gyönyörű irasu nagy tóra. Cím: Schächter Librarie, Oradea. 158

Hosszabb irodai gyakorlatú bíró mérlegképes könyvelő állást keres. Cím a kiadóban. 3670

Zongoraórákat ad vezett akadémista esetleg gyakorlással is. Cím a kiadóban.

Uj tőkeérdekltség kezébe kerül az aradi Victoria Takarékpénztár és Hitelintézetnél már hetek óta folyó tranzakcionális előkészítőmunkálatok, amelyekkel kapcsolatban különböző verziók kerültek forgalomba, a mai nappal a befejezés stádiumába jutottak. Az intézetnél előállott tőkeelőadásokat a mostoha gazdasági viszonyokkal arányban nem álló ipari terjeszkedés vonta maga után, amely miatt a bank immobilá vált. Annak ellenére, hogy a bank ugyszólván korlátlan visszszámítolási hitelt élvezett a Banca Nationalánál, amely eddig mintegy 40 millió lejtel van érdekelve és most újabb 15-20 millióval siet az intézet segítségére, a Victoria Takarékpénztár vezetőse szükségesnek találta, hogy az intézet reputációjának fentartása érdekében új tőkeérdekltség irányában kezdjen tájékozódást. Az orientációs tárgyalások során a Banca Romaneasca hajlandónak nyilatkozott arra, hogy az intézetnél érdekltséget vállaljon. Az új tőkével bevonuló Banca Romaneasca most Istrati igazgatót, temesvári fiókjának vezetőjét küldte ki a Victoria helyzetének megvizsgálására. Az új tőke bevonulásával egyidejűleg személyi változások is lesznek a Victoriánál, amennyiben a régi igazgatóság a napokban átadja helyét az új érdekltség megbízottjainak.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Kedd: A doni kozák-kórus bucsuhangversenye. (Uj műsor-számok! Nagyon mérsékelt, emelt helyárak. Bérletszűnet. Ssz. 237.)
Szerda: Mesék az írógepről. (Operette-üjdomság 12-edeszer. Bérletszűnet. Ssz. 238.)
Csütörtök: Uferini társulatának első előadása. (A rejtélyek és csodák revüje 3 felvonásban 35 képből. Bérletszűnet. Ssz. 239.)
Péntek: Uferini második előadása. (Ssz. 240.)
Szombat d. u. 4-kor: Uferini harmadik előadása gyermekek részére. (Ssz. 241.)
Szombat este 8 1/2-kor: Uferini negyedik ünnepi előadása. (Ssz. 242.)
Vasárnap d. u. 2 1/2-kor: A templom egere. Olcsó helyárakkal. Ssz. 243.)

A Színházi iroda közleményei
Ma este olcsó helyárakkal — Kozák-kórus. Jelentékenyen olcsóbbak lesznek ma este a Magyar Színház helyárai, mint amilyenek a doni kozák-kórus eddigi hangversenyei alkalmával voltak. Igen gazdag, sok tekintetben új műsor keretében fognak ma este bucsuzni a kolozsvári közönségtől a híres cári don-kozák kórus tagjai.

Holnap: Mesék az írógepről. A legszebb és legnagyobb sikerű magyar operettek egyike, a Mesék az írógepről kerül színpadra holnap este hosszabb pihentetés után Kolbay Ildikóval, Mende Klárával, László Andorral, Ihász Aladárral, Leóvey Leóval, Selmezy Mihállyal.

Uferini, a misztériumok lovagja Kolozsvárról. Európa nagy világvárosait diadalmasan bejárva, mindenütt bámulatba ejtve a közönséget, szerdán este Kolozsvárra érkezik Uferini és társulata. Lázás várakozás előzi meg a jöttét, mert hiszen ebben a nemből jobbat szebbet, többet és csodálatosabbat sem tudunk produkálni, mint a boszorkányos ügyességű Uferini, a híres varázsló illuzionista és bűvész, aki olyan jászai könnyedséggel végzi produkecióit, hogy a nézők egyik ámulatból a másikba ejti. Uferini nem vásári köklér, hanem művész, aki a mestertársát a tökéletességig tudta fejleszteni: s akit az európai udvarok elismerésük jeleként kitüntetésekkel halmoztak el, akikről az európai sajtó nem vállvergetőleg, hanem komoly nagybecsűléssel ír. Csodás kiállítás, pompás díszletek keretében ad elő Uferini és társulata egy 3 felvonásos és 35 képre oszló illuzionista revüt a „Rejtélyek és csodák világa” címen. Szemképráztaó és megfejthetetlen produkeciók véget nem érő meglepetéseivel fogja két órán át szórakoztatni a közönséget. Uferini előadásai a Magyar Színházban a következő sorrendben lesznek: Csütörtökön (este 8 1/2), pénteken este (9 1/2), szombaton délután (4 órakor ifjúsági és gyermekek előadás), szombaton este (8 1/2-kor), vasárnap (délután 5 1/4-kor) és vasárnap este (10 1/2-kor). Jegyekről tanácsos jól előre gondoskodni.

Nászéjszaka: A Mersz-e Mária? Diadalmas versenytárs? A Mersz-e Mária? sikerét Budapesten egyszerre elhomályosította egy új francia operettének, a Nászéjszakaának a feltűnése. A Mersz-e Mária? már 70-szer ment a Királyi Színházban zsufolt házak előtt, amikor a Belvárosi Színházban bemutatták a Nászéjszakát. S ettől az estétől kezdve, letűnt a Mersz-e Mária? csillaga. Mindenki a Nászéjszaka előadásaira fordult s hetekkel előre elkapkodták az összes jegyeket. A Nászéjszaka most a 100-dik előadása felé halad diadalmasan s valószínűleg nem fog megállni még a 200-adik előadásánál sem. Azt mondják, hogy sohasem volt még operettnek olyan sikere, aminőnek a Nászéjszaka örvend. Nálunk is hetek óta a legnagyobb kedvvel készül a színház a premiérere. Most már kitérűzik a premiér hét (február 27) estére s az egész jövő héten a Nászéjszakát fogják adni. Egy dologra jónak látjuk már előre felhívni a közönség figyelmét: A Nászéjszaka teliver, hamisítatlan párisi operette vakmerően szokimondó az elmésségeiben s így nem alkalmas arra, hogy fiatal leányok megnézzék.

Minden nőnek érdeke hogy a legmodernebb párisi és bécsi kalapdivatújdonságokat **IDEAL kalapüzletben** megnézzék. Női és férfi kalap alakítás és formálás 24 óra alatt, gyári áron. — C. Reg. Ferdinánd (Wesselenyi-u.) 8. Ingven Amicie bélyegek.

ZSIDÓ GYEREKEK

Irta V. Melschin

— En testvér sohase szenvedtem a hazugságot. Mondhatom, hogy megszenvedtem az igazságért és az igazság miatt mentem kényszer munkára. Igen! És akárhol is voltam, a felügyelők mindig kitüntettek és méltónak tartottak arra, hogy bizalmasak legyenek velem. Például legutóbb Algatsban. Egyetlen napig se tartottak, már mint engem és a feleségemet bezárva, azért, mert a törzskönyvben a viselkedésem föl van jegyezve. Engem mindjárt munkafelügyelőnek tettek és minden nehéz munka alól fölmentettek. — Perminov. — mondták nekem — látjuk, hogy becsületes öreg vagy és hogy van felküszmereted. Tehát ez a hely kijár neked.

— A pokol járna ki neked, gyalázatos kutya. — sziszegte hirtelen az öreg Timofejev, akinek homlokán az égett bélyeg volt. A „gyalázatos kutya” címzéssel, az egész uton a felügyelőket és a katonákat tisztelte meg.

— Gyalázatos kutya. — ismételte újra, egészen érthetetlen dühvel.

— Fogd be a potád, te hosszú orru varjú! — kiáltott felje eltorzult arccal Perminov, aki az első pillanatban egészen megdermedt a meglepetéstől.

— Isten megbüntetett és a cár megbélyegezett, jobb, ha valami sarokba bujsz és rágod a bagót. De odase neki, a dísz is oda tolakszik, ahová a ló patája rugdal...

— Te volnál-e a ló a patával? Gyalázatos kutya vagy!

— Te varjú! Te... billogos! Te bagóorru!

— IK meri a mi öreg varjunkat sérteteni! — Kiáltott a cella másik sarkából Kitajev. — Hohó! Perminov? Jól van öreg, vedlett gólya, jól van. Igazad van, hogy egy gyalázatos kutya.

— Az hát! Gyalázatos kutya. — rikácsolta még egyszer az öreg, egész magasságában kinyújtakozott és fenyegető pillantásokat vetett az ellenség felé.

De mindjárt azután meg is nyugodott, lehevert a priccsre és abban a tudatban, hogy kötelességét teljesítette, valóságos idvezült arkifejzéssel rágta a bagóját, anélkül, hogy ügyet vetett volna Perminov állandó dörmögésére és szitkozódására, aki hogy végre alaposan kikáromkodta magát és Timofejevre és Kitajevre egy gyilkos pillantást vetett, tovább folytatta mőködés megállapításait a saját szellemi és erkösi kiválóságáról. De most már igyekezett olyan halkán beszélni, hogy csak Nikolajev és a felesége hallhatták. De az asszony már régen elaludt és Nikolajev nagyokat ásított. Szemel láthatóan jobban érdekelte mindaz, ami a zsidó család körül történt, mint a szomszédja beszéde.

A zsidók már megteáztak. A gyerekek felkúsznak és alszanak. Ahogyan így bundák, kabátok és mindenféle rongyokba takarva ott fekszenek, fejcskék egymásba fonódva, mint a virágok a koszoruban, nem is lehet megállapítani, hogy hányan vannak.

A két legkisebb leányka, a vöröshajú Szarele és a fekete Ruchele szeretőn ölelkeznek és egymáshoz simuló arccal alusznak. Csak az apa és az anya nem alszik még, fekszenek és halkán beszélgetnek. Az asszony jiddisül beszél és szavakkal és szófordulatokkal, amelyekből a nyugati tartományokból származó zsidó nőre lehet ösmerni, viszont a férfi csak oroszul beszél és észrevehetően minden igyekezete oda irányul, hogy igaz orosznak tartsák. Gyakran használ orosz közmondásokat az zamatos kifejezése-

ket, de mindig rossz helyen és furosán kiesavarja a nyakukat.

Jenta gyakran köhög, kezét behorpadt, sovány mellére szorítja és a sorát panaszozza, míg a férfi azon igyekszik, hogy megvigasztalja.

— Nem Moise, én már nem élem meg a te szabadulásodat. Az még nagyon soká lesz és érzem, hogy nekem már nincs sok hátra az életből.

— Ugyan mit beszélsz Jenta! Nem tudod, hogy mit beszélsz. Szabad így beszélni? Még túl is fogsz élni engem. Mit használhatok én a csafádnak, ha börtönben ülök? És mi legyen a gyerekekből nélküled? Nem, émed kell Jenta... majd meglátod, hogy még százhusz évig élni fogsz! Nem hiába kérelmeztük, hogy Szekentajba küldjenek bennünket, — ott minden jobban lesz. A nagyobbik gyerekek a menháza kerülnek megtanítják őket írni, olvasni és valami mesterségre. Avrumele, Chajese és Bruche még emberek lesznek, majd meglátod... Chajese három-négy év múlva már férjhez is megy. Mit csóválod a fejed Jentele? A házasságokat a mennyországban kötik. — Hiszen ösmered a közmondást. Hát mi volna abban különös, ha a mi Chajeseneknek is akadna vőlegénye? Valami derek ember. Én vagyok a fevenc. — de ő, szabad, becsületes leányka, becsületes szülőanya gyereke. Avrumele is nagy leány már. Csak valami mesterséget kell kitanulnia. Az apjának ügyes keze volt, — a gyerekből is jóra való munkásember lehet. Mit mondtál?

— Csak azt mondom, hogy én már nem fogom megélni, hogy szabadságban élhessek veled.

— Hogyan beszélhetsz már így Jenta! Miért ne élnél? Szekentajban könnyebben hozzáférhetünk a felügyelőkhöz. Majd kérni fogjuk... Ahogy megpillantom a felügyelőt, rögtön térdre vetem magam előtte. Elutasít, másik cellába megy, oda is utána szaladok és megint a lába elé vetem magam! A harmadikba megy... oda is utána... Másnap újra eljön, én megint előlről kezdem a könyörgést. — Tisztelt nagyságod. — mondom neki. — Iám, beteg asszony, rakás gyerek, egyik kisebb mint a másik. Én becsületes vagyok, a két kezemmel meg tudom keresni a kenyeret a családom részére. Bocsásson el engem a szabadfelügyeletese közé! Mit gondolsz Jentele? Én azt hiszem, hogy el fog engedni.

— Jó, ha elenged. De ha egyszer fog csukni?

— És nem vagy te is itt Jenta? Én az egyik oldalról jövök, te a másikról... Én könyörgök és te még jobban könyörögsz. Chajese, Bruche, Turde, Avrumele, Ruchele. — mind mélyen meghajolnak és kiabálnak... Beté fog fáradni, hogy folyton minket halljon, majd meglátod és azt mondja: No nem bánom, Moise Boruchovits át van helyezve a szabadfelügyeletese közé! Majd meglátod. Ne legyen Moise a nevem, ha meg nem látod, hogy azt fogja mondani. És ahogyan mi élni fogunk akkor! Minden munkához értek. Nem baj, hogy úgy nézek ki mint egy döglött gebe. Elég erős vagyok még... A tenyerem csak úgy bizsereg a munka után... Még előkelő hölgy lesz belőled én melletttem. Ne mozduljak innen el, ha nem mondok igazat: előkelő dáma lesz belőled!...

— Mit hazúdsz ott össze-vissza Boruchovits. — hangzott váratlanul egy hang az egyik priccsről!

Jenta és Moise ijedten rezzentek össze és önkénytelenül fölemelkedtek

a fekvőhelyükön. Amikor a fagygyertya gyöngé fényénél, amely a cellát világította, meglátták Nikolajev jóindulatu arcát, rögtön megnyugodtak. Az egész uton ő volt az egyetlen, a fevencokóniában, akire megbeszéléssel néztek. De az öreg is, minden élesnyelvűsége ellenére is és annak ellenére, hogy szerette idegen dolgokba ártani az orrát, jó ember benyomását keltette és bizalmat gerjesztett.

— Gyere csak öreg, ülj ide hozzánk. — mondotta neki invitáló hangon Moise. — légy a vendégünk. Az én Jentám itten egyre azon gyötrődik, hogy még hosszú időm lesz a szabadfelügyeletig és épen azt mondom neki, hogy istennek minden a hatalmában van. Talán nincs igazam öreg, isten mindent megtehet? Isten küldött minket a kényszer munkára. Meg is szabadíthat belőle.

— Nagyon is sovány a te feleséged. Ha úgy megnézi az ember, hát meg se tudja érteni, hogy hol is bujdosol benne a lélek. Tegyük fel, hogy meghal, ki fog gondoskodni erről a rakás gyerekről? Ugyanesek szaporák vagyok. Nem hiába mondják, hogy ti zsidók olyan szaporodók vagytok.

— Ez az istentől jön öreg. Hiszen a zsidó is ember. Mit gondolsz öreg: a zsidó is ember, vagy nem?

— Hát persze, hiszen embernek, ember. De miért feszítettétek meg Krisztust? Azért is hajszolnak benneteket a széles világon.

— És miért hajszolnak tibenneteket, holott ti nem vagytok zsidók?

— Minket? A mi bűneink miatt... Haj, haj nagyok a bűneink! Én sajnálalak téged Boruchovits. Látom, hogy egyenes fickó vagy. Itt van például egy igazhitű, egy orosz — Nikolajev, a jókedvűen fecsegő Kitajevre mutatott, — ez egy rézgarasért elárul és eladna mindenkit. De mit is csináltál, hogy ezzel a nagy családdal kényszer munkába kerültél?

— Hamis vádak apám, isten a megmondhatója, hamis vádak. Rágalmaztak. És minden csak azért, mert zsidó vagyok. A falumbéli templomot kirabolták. Hát kire eshet a gyanu? Persze, hogy a zsidóra. Házkutatást tartanak nálam. És akkor valami rongydarabot találnak, a templomból került el, valami kehelytakaró... Az ördög maga tehette oda, a házamba. Így érezzük mindakettén. Jenta és én nem tudjuk, hogyan került hozzánk, De bi-

zonyíték volt! Így aztán megkaptam a tizenhétévi kényszer munkát.

— Sajnálak, ha igazán nem hazúdsz. Persze, ha minket mind meghallgatnak, akkor kisül, úgy gondolom, hogy egyetlen bűnös sincs közöttünk... Hiszen Perminov is azt mondja, hogy az igazság miatt került ide... No, ennek a szeméből lehet látni, hogy vagy valami leányon követett el erőszakot, vagy utonálló volt.

— És te öreg testvér, mi miatt vagy te itt?

— Én? Nos, hát én igazán ártatlanul... De hát ki hiszi el nekem? A bírók nem hitték el, hát miért hinnéd te vagy akár ki? Azért is inkább nem is beszélek róla. Okosabb dolog előre nézni semhogy valamikor később visszazavinkozni a kényszer munkába.

— Bizony igazad is van, — erősítette meg Boruchovits, aki alkalomadtán szeretett filozofálni, — igazmondás az orosz közmondás, hogy: amink van ha nem becsüljük, elveszejtjük, sírathatjuk.

Igy fecsegett az öreg Nikolajev vagy félóra hosszat, aztán ásitva keresztet vetve szájára, föláll és amikor látta, hogy a beszélgetés mindenütt elült már, maga is a helyére ment. Ott aztán a priccsen egy kis matracot teregetett ki, vánkos helyébe egy zsákot tett a feje alá, térdelőn állva, áhítoosan néztek, miközben a homlokát néhányszor a piszkos deszkába verte és aztán a fevencbundába burkolózott amit paraszti módra a fejére húzott. De sokáig nem tudott elaludni.

(Folyt. köv.)

ESSLINGENI faablakredőny
 garantált prima, legolcsóbb Feuerstein Kálmán fakereskedőnél, Cluj, C. Victoriei 61. Ugyanitt bármilyen puha- és keményfátélek, tűzifa stb. vétele és eladása nagy tételben.

Legszebb lemezek Lepage-nál
 Legújabb magyarnyelvű ZOLA-könyv
Az emberi duvad
 Ara 255 lei az Uj Kelet könyvosztályában

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE SI FABRICA DE CONFECTIONI DE HARTIE

CARTEA ROMANEasca S. A.

SUCURSALA CLUJ. CAL. DOROBANTILOR 15-16.

Tipografia:
 Execută cu deosebită îngrijire tot felul de imprimate pentru Banca, Industrie și Comerț, precum: Hartie și Corespondență, Facturi, Plicuri, Carti postale, Circulari, Prefuri curente, Registre, Carti de adresă, Carti de vizită, etc. De asemenea execută tot felul de imprimate pentru Autoritățile publice, Broșuri, Publicațiuni de orice fel, Reviste Ziare, etc.

Liniatura mecanică:
 Execută cu acurateță și exactitate tot felul de Liniatură pentru Registre specială de Contabilitate pentru Banca Industriei și Comerțului, etc.

Legătoria:
 Leagă tot felul de volume, Carti, Broșuri, Planuri, pentru Bibliotecă și Particulari.

Fabrica de confecțiune de hârtie: Produce: Registre p. Contabilitate, tot felul de caete pentru Școală, Blocuri p. desen, Carnete, Plicuri, Hartii liniare etc.

Nyonistott a „Cartea Romaneasca” körforgogépén, Str. Dorobantilor 14-16.

SZERKESZ
 Cluj, S
 Ejjel
 ELŐFIZET
 Egész
 Félév
 Negy
 Egy hó
 KI ÉVFO
 1928 fe
 *
 Zsi
 "Alu
 ritum
 dr. K
 tőzöb
 A román
 életben az
 ténfck gyal
 ké kezdeme
 szán megte
 szágos vála
 a zsidóság
 melyre igon
 jött létre. E
 sága kétfel
 tartozó zsid
 kért választ
 ti alapon s
 zsidó vála
 parasztpár
 lembe A v
 ért a szerve
 Történeke
 akaratunko
 zsidóság tö
 lentőseggel
 nak kezdete
 ság szervezi
 kolozvári e
 napokra, an
 átlé, most n
 tok. Két na
 maguk után
 az országba
 ennek kedv
 nyílvávaló
 ság helyzet
 A másik,
 az ország
 lenül áll
 tüzése és
 egyszerűen
 megvásárol
 vagy felkés
 Ennek a
 fél vizsgála
 vezellensége
 mi népi hi
 népünk sem
 mi vezetdin
 hátra képes
 vel szembe
 zélteli töké
 oxa a korm
 mivoltunk
 sára töreks
 ok: s ez a
 len volta, a
 kolléda
 sunk irány
 kellő megbe
 népek öszt
 erők egyes
 letek állna
 Pusztán
 dóság szem
 volna és ez
 tényleg par
 kedés ninc
 déseknek e
 lme, vagy
 délyi viszo
 két-három
 a Szövetség
 U. E. G. n
 nak klubok
 alkalmával
 ts Egy jó z